

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง ศาลปกครองชั้นอุทธรณ์เฉพาะกรณีข้อเสนอเกี่ยวกับการจัดตั้ง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง จากการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 และระเบียบของที่ประชุมใหญ่ว่าด้วย วิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2543 ผู้เขียนพบว่า

ประการที่หนึ่ง เนื่องจากการพิจารณาคดีเป็นการใช้ดุลพินิจของศาลหรือตุลาการ ซึ่งอาจมีความผิดพลาดจากการรับฟังข้อเท็จจริงและการปรับใช้กฎหมาย การให้สิทธิอุทธรณ์ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้น จึงเป็นการควบคุมและตรวจสอบการใช้ดุลพินิจของศาล เพื่อป้องกันและแก้ไขไม่ให้เกิดศาลชั้นต้นพิจารณาคดีผิดพลาด

ประการที่สอง บทบัญญัติตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ได้เปิดโอกาสให้คู่กรณีสามารถอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของ ศาลปกครองชั้นต้นได้ทุกคดีทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายโดยไม่มีการจำกัดสิทธิ การอุทธรณ์

ประการที่สาม การอุทธรณ์เป็นการทุเลาการบังคับตามคำพิพากษาของ ศาลปกครองชั้นต้น คู่กรณีฝ่ายที่แพ้คดีส่วนใหญ่จึงใช้สิทธิยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาของ ศาลปกครองชั้นต้นต่อศาลปกครองสูงสุดเพื่อเป็นการทุเลาการบังคับตามคำพิพากษาของ ศาลปกครองชั้นต้น

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ปริมาณคดีเข้าสู่การพิจารณาของศาลปกครอง สูงสุดมีเป็นจำนวนมาก ทั้งจากกรณีที่บทบัญญัติของกฎหมายได้เปิดโอกาสให้คู่กรณีสามารถ อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นได้อย่างกว้างขวางโดยไม่มีการจำกัดสิทธิ การอุทธรณ์ รวมทั้งการอุทธรณ์ส่งผลให้เป็นการทุเลาการบังคับตามคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น ทำให้คู่กรณีฝ่ายที่แพ้คดีส่วนใหญ่ใช้สิทธิยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นต่อ ศาลปกครองสูงสุดเพื่อเป็นการทุเลาการบังคับตามคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น นอกจากนี้ การที่ศาลปกครองสูงสุดทำหน้าที่เป็นทั้งศาลปกครองชั้นต้นในกรณีที่มีกฎหมาย กำหนดให้คดีบางประเภทยื่นฟ้องโดยตรงต่อศาลปกครองสูงสุด ก็ยิ่งทำให้ศาลปกครองสูงสุด มีภาระในทางคดีเพิ่มขึ้นด้วย ประกอบกับจำนวนตุลาการในศาลปกครองสูงสุดมีจำนวนน้อย เมื่อเทียบกับภาระในการพิจารณาพิพากษาคดี ทำให้ไม่สามารถพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในคดี

ที่อยู่ระหว่างการพิจารณาให้แล้วเสร็จได้ภายในระยะเวลาที่เหมาะสม อันเกิดผลกระทบต่อ การพิจารณาคดีที่สำคัญอันมีประโยชน์ต่อส่วนรวม

จากเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว ผู้เขียนพบว่าประโยชน์ที่จะได้รับจากการจัดตั้ง ศาลปกครองชั้นอุทธรณ์ที่สำคัญ คือ

1. ด้านองค์กรศาล เป็นผลให้คดีเข้าสู่การพิจารณาของศาลปกครองสูงสุดลดลง การพิจารณาคดีของศาลก็จะเป็นไปโดยรวดเร็วภายในระยะเวลาที่เหมาะสม และศาลได้มีโอกาส วินิจฉัยคดีที่สำคัญซึ่งจะเป็นการวางแนวคำวินิจฉัยเพื่อสร้างบรรทัดฐานได้มากขึ้น

2. ด้านประชาชน ได้รับการเยียวยาความเดือดร้อนเสียหายภายในระยะเวลา ที่เหมาะสมและทันท่วงที ตลอดจนได้รับความสะดวกในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของ ศาลปกครอง

ผู้เขียนได้ศึกษาถึงโครงสร้างอำนาจหน้าที่ การจัดองค์กร และวิธีพิจารณาคดี ในศาลปกครองชั้นอุทธรณ์ของต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศฝรั่งเศส และประเทศสหพันธ์ สาธารณรัฐเยอรมนี และได้นำเสนอโครงสร้างอำนาจหน้าที่ การจัดองค์กร และวิธีพิจารณาคดีของ ศาลปกครองชั้นอุทธรณ์ของไทยดังเช่นในต่างประเทศ รวมทั้งได้นำเสนอผลกระทบและการปรับ วิธีพิจารณาคดีของศาลปกครองชั้นต้นและศาลปกครองสูงสุดเมื่อมีการจัดตั้งศาลปกครอง ชั้นอุทธรณ์ ตลอดจนได้จัดทำข้อเสนอแนะบางประการเพื่อให้การดำเนินการจัดตั้งศาลปกครอง ชั้นอุทธรณ์สามารถดำเนินการไปตามเจตนารมณ์ของการจัดตั้งและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งนี้ เพื่อให้การพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางปกครองของไทยสามารถพัฒนาได้เท่าเทียมกับประเทศ ที่มีการพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางปกครองมาเป็นระยะเวลายาวนาน